Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

4. oktober 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – landbrug – økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter – forordning (EU) 2018/848 – anvendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og oplistning af disse – undtagelse – gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 – bilag II – begreberne »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] og »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«] – forbrugernes tillid – dyrevelfærd – respekt for miljøet og klimaet – kriterier«

I sag C-228/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Frankrig) ved afgørelse af 12. april 2023, indgået til Domstolen den 12. april 2023, i sagen

Association AFAÏA

mod

Institut national de l'origine et de la qualité (INAO),

procesdeltager:

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Arabadjiev (refererende dommer), og dommerne T. von Danwitz, P.G. Xuereb, A. Kumin og I. Ziemele,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona

justitssekretær: fuldmægtig R. Șereș,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 21. februar 2024,

* Processprog: fransk.

efter at der er afgivet indlæg af:

– Association AFAÏA ved avocats B. Le Bret og R. Rard og ekspert A. Tricaud,

– den franske regering ved G. Bain J.-L. Carré, B. Fodda og M. de Lisi, som befuldmægtigede,

– den finske regering ved M. Pere, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved A. Dawes og B. Hofstötter, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. april 2024,

afsagt følgende

Dom

1 Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af bilag II til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 af 15. juli 2021 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af lister over disse (EUT 2021, L 253, s. 13, berigtiget i EUT 2022, L 115, s. 230, herefter »gennemførelsesforordning 2021/1165«), der blev vedtaget med henblik på anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 (EUT 2018, L 150, s. 1), berigtiget i EUT 2019, L 305, s. 59) (herefter »forordning 2018/48«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem foreningen AFAÏA, der er en fransk fagforening, som har til formål at varetage de kollektive interesser for producenter af organiske gødningsstoffer, og Institut national de l'origine et de la qualité (INAO), som er et fransk offentligt forvaltningsorgan (herefter »INAO«), vedrørende den definition af begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], som INAO har lagt til grund i sin læsevejledning til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 2092/91 (EUT 2007, L 189, s. 1) og Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 af 5. september 2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter for så vidt angår økologisk produktion, mærkning og kontrol (EUT 2008, L 250, s.1) (herefter »læsevejledningen«).

Retsforskrifter

VVM-direktivet

3 Artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (EUT 2012, L 26, s. 1), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014 (EUT 2014, L 124, s.1) (herefter »VVM-direktivet«), bestemmer:

»Medlemsstaterne vedtager de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at projekter, der bl.a. på grund af deres art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet,

undergives et krav om tilladelse og en vurdering af deres indvirkninger på miljøet, inden der gives tilladelse. Disse projekter er defineret i artikel 4.«

4 Dette direktivs artikel 4, stk. 1, fastsætter:

»Med forbehold af artikel 2, stk. 4, skal projekter, der er opført i bilag I, underkastes en vurdering i henhold til artikel 5-10.«

5 Punkt 17 i bilag I til det pågældende direktiv har følgende ordlyd:

»Anlæg til intensiv fjerkræavl og svineavl med mere end:

a) 85 000 slagtekyllinger, 60 000 høner

b) 3 000 slagtesvin (over 30 kg) eller

c) 900 søer.«

Forordning 2018/848

6 I 1., 2., 4., 6., 15., 40., 43., 44., 63. og 123. betragtning til forordning 2018/848 er følgende anført:

»(1) Økologisk produktion er et samlet system for landbrugsdrift og fødevareproduktion, der kombinerer bedste praksis på miljø- og klimaområdet, en høj grad af biodiversitet, bevarelse af naturressourcer og anvendelse af høje dyrevelfærdsstandarder og høje produktionsstandarder i overensstemmelse med stadig flere forbrugeres efterspørgsel efter produkter, der produceres ved anvendelse af naturlige stoffer og processer. Økologisk produktion spiller således en dobbelt rolle i samfundet, hvor den på den ene side forsyner et specifikt marked, der imødekommer forbrugernes efterspørgsel efter økologiske produkter, og på den anden side leverer offentligt tilgængelige goder, der bidrager til beskyttelsen af miljøet og dyrs velfærd samt landdistriktsudvikling.

(2) Overholdelse af høje sundheds-, miljø- og dyrevelfærdsstandarder i forbindelse med produktion af økologiske produkter er af afgørende betydning for disse produkters høje kvalitet. Som det understreges i [Europa-]Kommissionens meddelelse af 28. maj 2009 om kvalitetspolitikken for landbrugsprodukter, er økologisk produktion en del af [Den Europæiske Unions] kvalitetsordninger for landbrugsprodukter sammen med geografiske betegnelser og garanterede traditionelle specialiteter, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 [af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2012, L 343, s. 1)] og produkter fra Unionens fjernområder, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 228/2013 [af 13. marts 2013 om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 247/2006 (EUT 2013, L 78, s. 23)]. Økologisk produktion forfølger i den forbindelse samme mål inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik som alle Unionens øvrige kvalitetsordninger for landbrugsprodukter.

[...]

(4) Økologisk produktion er endvidere et system, der bidrager til integrering af miljøbeskyttelseskrav i den fælles landbrugspolitik og fremmer bæredygtig landbrugsproduktion [...]

[...]

(6) I lyset af målene for Unionens politik for økologisk produktion bør de retlige rammer for gennemførelse af denne politik tilsigte at sikre fair konkurrence og et velfungerende indre marked for økologiske produkter, at opretholde og berettige forbrugernes tillid til produkter, der er mærket som økologiske, og at skabe de rette vilkår for, at politikken kan udvikle sig i takt med produktions- og markedsudviklingen.

[...]

(15) Forskningsprojekter har påvist, at forbrugernes tillid er af afgørende betydning på markedet for økologiske fødevarer. Regler, som ikke er tillidsvækkende, kan på lang sigt svække offentlighedens tillid og føre til markedssvigt. Derfor bør bæredygtig udvikling af økologisk produktion i Unionen være baseret på velfunderede produktionsregler, som er harmoniserede på EU-plan, og som opfylder de erhvervsdrivendes og forbrugernes forventninger[…] hvad angår kvaliteten af økologiske produkter og overholdelse af de principper og regler, der fastsættes i denne forordning.

[...]

(40) Eftersom animalsk produktion naturligt indebærer forvaltning af landbrugsjord, hvor husdyrgødning anvendes som næringsstof i afgrødeproduktion, bør jordløs animalsk produktion være forbudt, bortset fra inden for biavl [...]

[...]

(43) Varetagelsen af dyrs sundhed bør først og fremmest være baseret på sygdomsforebyggelse. Derudover bør der anvendes særlige rengørings- og desinficeringsforanstaltninger. Forebyggende anvendelse af kemisk fremstillede allopatiske veterinærlægemidler, herunder antibiotika, bør ikke være tilladt i økologisk produktion. I tilfælde af sygdom eller skader, der kræver øjeblikkelig behandling af et dyr, bør anvendelse af sådanne midler begrænses til, hvad der er absolut nødvendigt for at genoprette dyrets velbefindende [...]

(44) Opdrætsforhold og praksis for husdyrhold for økologiske husdyr bør opfylde dyrenes adfærdsmæssige behov og bør sikre et højt dyrevelfærdsniveau, som i visse henseender bør være strengere end de EU-dyrevelfærdsstandarder, som gælder for animalsk produktion generelt. I de fleste tilfælde bør husdyr have permanent adgang til udendørsarealer med henblik på motion. Enhver form for lidelse, smerte eller angst bør undgås eller bør holdes på et minimum i alle dyrenes livsfaser. Opbinding og lemlæstelser såsom halekupering på får, næbtrimning i de første tre levedage og fjernelse af hornanlæg bør kun være muligt, hvis det er tilladt af de kompetente myndigheder, og kun på bestemte betingelser.

[...]

(63) Anvendelse i økologisk produktion af visse produkter eller stoffer som aktive stoffer, som skal anvendes som plantebeskyttelsesmidler, der falder inden for anvendelsesområdet for [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EF) nr. 1107/2009, [af 21. oktober 2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler og om ophævelse af Rådets direktiv 79/117/EØF og 91/414/EØF (EUT 2009, L 309, s. 1)], gødningsstoffer, jordforbedringsmidler, næringsstoffer, ikkeøkologiske dyrefoderbestanddele af forskellig oprindelse, fodertilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer og midler til rengøring og desinficering, bør begrænses til et minimum og være underlagt de særlige betingelser, der er fastsat i denne forordning. […]

[...]

(123) Målene for denne forordning [består i at sikre] […] fair konkurrence og et velfungerende indre marked for økologiske produkter samt sikring af forbrugernes tillid til sådanne produkter og til Den Europæiske Unions logo for økologisk produktion [...]«

7 Artikel 3, nr. 1), i forordning 2018/848 fastsætter, at der ved »økologisk produktion« forstås »brug, […] af produktionsmetoder, der overholder denne forordning i alle faser af produktionen, tilberedningen og distributionen«.

8 Denne forordnings artikel 4 nævner blandt de generelle mål for økologisk produktion:

»a) bidrag til beskyttelse af miljøet og klimaet

b) bevarelse af jordbundens langsigtede frugtbarhed

c) bidrag til en høj grad af biodiversitet

d) et væsentligt bidrag til et uforurenet miljø

e) bidrag til høje dyrevelfærdsstandarder og navnlig opfyldelse af dyrs artsspecifikke adfærdsbehov

[...]«

9 Nævnte forordnings artikel 5 med overskriften »Generelle principper« fastsætter følgende

»Økologisk produktion er et bæredygtigt forvaltningssystem, der bygger på følgende generelle principper:

a) respekt for naturens systemer og kredsløb og bevarelse og fremme af jordbundens, vandets og luftens tilstand, af planternes og dyrenes sundhed og af deres indbyrdes balance

[...]

d) produktion af en bred vifte af fødevarer og andre landbrugsprodukter og akvakulturprodukter af høj kvalitet, der imødekommer forbrugernes efterspørgsel efter varer, som produceres ved hjælp af processer, der ikke er til skade for miljøet, menneskers sundhed, plantesundheden eller dyrs sundhed og velfærd

e) sikring af integriteten af økologisk produktion i alle faser af produktionen, tilberedningen og distributionen af fødevarer og foder

[...]

g) begrænset anvendelse af eksterne input; hvor eksterne input er påkrævet, eller hvor der ikke findes nogen hensigtsmæssig forvaltningspraksis og metode, jf. litra f), begrænses de eksterne input til:
i) input fra økologisk produktion; […]

[...]
ii. naturlige stoffer eller stoffer fremstillet på basis af naturlige stoffer

[...]

[...]

j) overholdelse af et højt dyrevelfærdsniveau, der respekterer artsspecifikke behov.«

10 Den samme forordnings artikel 6 bestemmer:

»For så vidt angår landbrugsaktiviteter og akvakultur skal økologisk produktion navnlig bygge på følgende særlige principper:

a) Jordbundslivet og jordbundens naturlige frugtbarhed […] skal bevares og forbedres, tab af jordbundens indhold af organisk materiale, jordpakning og jorderosion skal forebygges og bekæmpes, og planternes næringsoptagelse skal hovedsagelig ske via jordbundens økosystem.

b) Brugen af ikkefornybare ressourcer og eksterne input skal begrænses til et minimum.

[...]

k) Den animalske produktion skal tilpasses de lokale forhold og være tilknyttet jord.

l) Der skal anvendes praksis for husdyrhold, der styrker immunsystemet og det naturlige forsvar mod sygdomme, herunder regelmæssig motion og adgang til udendørs arealer og græsningsarealer.

[...]«

11 Artikel 9, stk. 3, i forordning 2018/848 fastsætter:

»Til de formål og anvendelser, der er omhandlet i artikel 24 og 25 og i bilag II, må kun produkter og stoffer, der er tilladt i medfør af de nævnte bestemmelser, anvendes i økologisk produktion, forudsat at anvendelsen heraf også er blevet tilladt i ikkeøkologisk produktion i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i EU-retten og, hvis det er relevant, i overensstemmelse med nationale bestemmelser, der bygger på EU-retten.«

12 Denne forordnings artikel 12, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Erhvervsdrivende, der producerer planter eller planteprodukter, skal navnlig overholde de detaljerede regler, der er fastsat i bilag II, del I.«

13 Den nævnte forordnings artikel 24 med overskriften »Godkendelse af produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion« bestemmer:

»1. Kommissionen kan give tilladelse til, at visse produkter og stoffer anvendes i økologisk produktion, og skal opføre alle sådanne tilladte produkter og stoffer på begrænsede lister med henblik på følgende formål:

[...]

b) som gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer

[...]«

14 Bilag II til samme forordning omfatter en del I med overskriften »Regler om planteproduktion«, der fastsætter:

»[…]

1.9.2. Jordens frugtbarhed og biologiske aktivitet skal bevares og øges:

[...]

c) i alle tilfælde ved udbringning af husdyrgødning eller organiske stoffer, begge helst komposteret, fra økologisk produktion.

[...]

1.9.3. Kan plantens behov for næringsstoffer ikke dækkes gennem de foranstaltninger, der er omhandlet i punkt 1.9.1 og 1.9.2, må kun gødningsstoffer og jordforbedringsmidler, der er blevet tilladt i henhold til artikel 24 til anvendelse i økologisk produktion, anvendes og kun i det omfang, det er nødvendigt. […]«

Gennemførelsesforordning 2021/1165

15 Artikel 2 i gennemførelsesforordning 2021/1165 har denne ordlyd:

»Med henblik på artikel 24, stk. 1, litra b), i forordning [2018/848] må kun de produkter og stoffer, der er opført i bilag II til nærværende forordning, anvendes i økologisk produktion som gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer til planteernæring […] forudsat at de er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i EU-retten […]«

16 Det bestemmes i bilag II til denne forordning:

»De gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer […], der er opført i dette bilag, må anvendes i økologisk produktion, forudsat at de er i overensstemmelse med:

– den relevante EU-ret og national lovgivning om gødningsprodukter, navnlig, hvis det er relevant, [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EF) nr. 2003/2003 [om gødninger] (EUT 2003, L 304, s. 1)] og [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EU) 2019/1009 [af 5.6.2019 om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter og om ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2003/2003 (EUT 2019, L 170, s. 1)], og

– EU-lovgivning om animalske biprodukter, især [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EF) nr. 1069/2009 [af 21. oktober 2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1774/2002 (EUT 2009, L 300, s. 1), og [Kommissionens] forordning (EU) nr. 142/2011 [af 25. februar 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1069/2009 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter og afledte produkter, som ikke er bestemt til konsum, og om gennemførelse af Rådets direktiv 97/78/EF for så vidt angår visse prøver og genstande, der er fritaget for veterinærkontrol ved grænsen som omhandlet i samme direktiv (EUT 2011, L 54, s. 1)], især bilag V og XI.

I henhold til del I, punkt 1.9.6, i bilag II til forordning [2018/848] må mikroorganismepræparater anvendes til at forbedre jordens almindelige tilstand eller til at forbedre forekomsten af næringsstoffer i jorden eller afgrøderne.

De kan kun anvendes i overensstemmelse med specifikationerne og restriktionerne for anvendelse i henhold til EU-retten og national lovgivning. Den højre kolonne i hver tabel indeholder mere restriktive betingelser for anvendelse i økologisk produktion.

Betegnelse [p]rodukter, der er sammensat af eller kun indeholder de nedenfor anførte stoffer:	Beskrivelse, specifikke betingelser og begrænsninger
[f]ast husdyrgødning	produkt bestående af en blanding af husdyrgødning og vegetabilsk materiale (strøelse og fodermiddel) ikke fra jordløst husdyrbrug
[t]ørret fast husdyrgødning, herunder tørret fjerkrægødning	ikke fra jordløst husdyrbrug
[k]ompost af husdyrgødning, herunder fjerkrægødning og komposteret fast husdyrgødning	ikke fra jordløst husdyrbrug
[f]lydende husdyrgødning	anvendes efter kontrolleret gæring og/eller passende opblanding ikke fra jordløst husdyrbrug

[…]«

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at INAO i januar 2020 ændrede sin læsevejledning. INAO fortolkede i denne forbindelse det i bilag I til forordning nr. 889/2008 fastsatte forbud, der nu følger af bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165, mod, at der på økologiske arealer anvendes gødning og jordforbedringsmidler af animalsk oprindelse »fra jordløst husdyrbrug«, således, at det udelukkede husdyrgødning »fra husdyrbrug med integrerede flat-deck eller gitter-systemer, der overskrider de tærskelværdier, der er fastsat i bilag I til direktiv [2011/92/EU]«, samt husdyrgødning »fra husdyr, der opdrættes i bur, der overskrider« de samme tærskelværdier.

18 Foreningen AFAÏA har for Conseil d'État (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Frankrig), der er den forelæggende ret, nedlagt påstand om annullation af afgørelsen af 4. februar 2020, hvorved INAO afslog AFAÏA's anmodning om ændring af læsevejledningen, for så vidt som denne definerer begrebet »jordløst husdyrbrug«, som anvendes i læsevejledningen, og at INAO pålægges at ændre denne vejledning i overensstemmelse hermed inden for en frist på en måned fra forkyndelsen af denne retsinstans' afgørelse samt at lade den omhandlede ændring ledsage af offentliggørelsesforanstaltninger, der viser, at den fortolkning af dette begreb, som den pågældende vejledning indeholdt, ikke længere er gældende.

19 INAO har gjort gældende, at instituttet i læsevejledningen har draget konsekvenserne af den ændring af terminologien, som EU-lovgiver har foretaget i den franske version af forordning nr. 834/2007 og nr. 889/2008, der blev ophævet ved forordning 2018/848, for så vidt som denne lovgiver deri erstattede begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] med begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], som fandtes i de forordninger, der gik forud for forordning nr. 834/2007 og nr. 889/2008. Ved at fortolke begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] således, at det henviser til opdrætsforholdene for dyr såvel hvad angår bevægelsesfrihed og adgang til udendørsarealer som med hensyn til belægningsgrad, og ved at følge den almindelige forståelse af begrebet, dvs. som en henvisning til mekanisering af processer og karakteren af masseproduktion, har de franske myndigheder haft til hensigt at udelukke bedrifter, hvis størrelse og opdrætsforhold ikke er forenelige med målene i forordning 2018/848, som omfatter dyrevelfærd og forbrugernes tillid til produktionskæden i økologisk landbrug.

20 Den forelæggende ret har anført, at det følger af de relevante bestemmelser i forordning 2018/848 og gennemførelsesforordning 2021/1165, at husdyrgødning, der anvendes til gødning af jorden ved økologisk planteproduktion, i princippet selv skal stamme fra økologisk produktion, men at det, hvis dette ikke gør det muligt at opfylde planternes ernæringsmæssige behov, og kun i det omfang, det er nødvendigt, er tilladt at anvende gødningsstoffer og jordforbedringsmidler, der er tilladt i økologisk landbrug, som defineret i bilag II til denne gennemførelsesforordning.

21 Det følger også af disse bestemmelser, at i forbindelse med økologisk husdyrproduktion er jordløs produktion forbudt, og bure, bokse og flat-deck-stier anvendes ikke til opdræt af nogen dyreart, og de bygninger, hvor dyrene opstaldes, skal for kvæg, får og svin have en fast strøelse eller en solid hvileplads, der ikke er forsynet med flat-deck, og for fjerkræ skal mindst en tredjedel af overfladen være fast og ikke bestå af flat-deck eller gitre, og for æglæggende høns skal en tilstrækkelig stor del af arealet anvendes til opsamling af gødning. Disse elementer er derfor ikke tilstrækkelige til at afgøre, om begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], der er indeholdt i bilag II til gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165, skal sidestilles med begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], og om det i modsat fald nødvendigvis, ud over et vist antal dyr, omfatter anvendelse af systemer, der udelukkende består af flat-deck, gitre eller bure.

22 Den forelæggende ret har anført, at begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], der anvendes i den franske version af gennemførelsesforordning 2021/1165, hverken er defineret i denne forordning, i forordning 2018/848 eller i de tidligere forordninger, der anvendte dette begreb. Selv om det pågældende begreb findes i størstedelen af sprogversionerne af denne gennemførelsesforordning, anvender nogle versioner begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], hvilket begreb heller ikke er defineret i disse forordninger eller i den pågældende gennemførelsesforordning.

23 Den forelæggende ret har endvidere præciseret, at det fremgår af notatet fra den ekspertgruppe, som Kommissionen oprettede i maj 2021 med henblik på at afgrænse rækkevidden af begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], at anvendelsen af dette begreb, såfremt der ikke kan gives en præcis definition heraf, skal ske på grundlag af en række indicier.

24 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at den ovennævnte forskel mellem de forskellige sprogversioner af gennemførelsesforordning 2021/1165 allerede forelå mellem sprogversionerne af forordning nr. 889/2008, og at begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] fortolkes forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat.

25 På denne baggrund har Conseil d'État (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Frankrig) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal bilag II til […] forordning (EU) 2021/1165 […] fortolkes således, at det deri indeholdte begreb »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] svarer til begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«]?

»2) Hvis begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] [adskiller] sig fra begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], hvilke kriterier skal da tages i betragtning for at afgøre, om et husdyrbrug skal klassificeres som jordløst [»industriel«] i den i bilag II til forordning 2021/1165 anførte betydning?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

26 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om tredje afsnit i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 skal fortolkes således, at for så vidt angår de mikroorganismepræparater, der kan anvendes til at forbedre jordens generelle tilstand eller tilgængeligheden af næringsstoffer i jord eller afgrøder, svarer udtrykket »ikke fra jordløst husdyrbrug«, som er anvendt i tabellen i dette bilag, til et forbud alene mod præparater, der hidrører fra et »jordløst« husdyrbrug [»élevage hors sol«].

27 Det skal indledningsvis bemærkes, at denne gennemførelsesforordning blev vedtaget på grundlag af forordning 2018/848, hvis artikel 12 bestemmer, at erhvervsdrivende, der producerer planter eller planteprodukter, navnlig skal overholde de detaljerede regler, der er fastsat i del I i bilag II til denne forordning.

28 Punkt 1.9.1 i denne del I bestemmer for så vidt angår jordforvaltning og -gødskning, at der i økologisk planteproduktion skal anvendes jordbearbejdnings- og dyrkningsmetoder, der bevarer eller øger jordens indhold af organiske stoffer, øger jordbundens stabilitet og biodiversitet og

forhindrer jordpakning og jorderosion. I overensstemmelse med punkt 1.9.2, litra c), i nævnte del I skal jordens frugtbarhed og biologiske aktivitet bevares og øges principielt ved udbringning af husdyrgødning eller organiske stoffer, begge helst komposteret, fra økologisk produktion.

29 Når dette er sagt, og som det fremgår af punkt 1.9.3 i samme del I, må kun gødningsstoffer og jordforbedringsmidler, der er blevet tilladt i henhold til artikel 24 i forordning 2018/848 til anvendelse i økologisk produktion, anvendes og kun i det omfang, det er nødvendigt, såfremt plantens behov for næringsstoffer ikke dækkes gennem de foranstaltninger, der er omhandlet i punkt 1.9.1 og 1.9.2.

30 I henhold til denne forordnings artikel 24, stk. 1, litra b), kan Kommissionen give tilladelse til, at visse produkter og stoffer anvendes i økologisk produktion, og skal efterfølgende opføre alle sådanne tilladte produkter og stoffer på begrænsede lister som gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer.

31 Disse gødningsstoffer, jordforbedringsmidler og næringsstoffer er genstand for bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165, som i andet afsnit bestemmer, at i henhold til del I, punkt 1.9.6, i bilag II til forordning (EU) 2018/848 må mikroorganismepræparater anvendes til at forbedre jordens almindelige tilstand eller til at forbedre forekomsten af næringsstoffer i jorden eller afgrøderne.

32 I henhold til dette bilags tredje afsnit kan disse præparater kun anvendes i overensstemmelse med de specifikationer og restriktioner for anvendelse, der er fastsat i EU-retten og national lovgivning. Den højre kolonne i den tabel, der figurerer under dette afsnit, indeholder mere restriktive betingelser for anvendelse i økologisk produktion.

33 I denne tabel præciseres, at produkter såsom tørret fast husdyrgødning, herunder tørret fjerkrægødning, kompost af husdyrgødning, herunder fjerkrægødning og komposteret fast husdyrgødning og flydende husdyrgødning i forbindelse med økologisk produktion, »ikke [må hidrøre] fra jordløst husdyrbrug«.

34 Det følger således af en samlet læsning af de ovennævnte bestemmelser i forordning 2018/848 og gennemførelsesforordning 2021/1165, at de erhvervsdrivende, der producerer økologiske planter eller planteprodukter, undtagelsesvis og udelukkende i nødvendigt omfang kan anvende visse ikke-økologiske produkter og stoffer, der er godkendt af Kommissionen, herunder de produkter og stoffer, der er nævnt i denne doms foregående præmis, på betingelse af, at disse sidstnævnte ikke hidrører fra »jordløst husdyrbrug«.

35 Den forelæggende rets spørgsmål skyldes udtrykkeligt, at udtrykket »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] og udtrykket »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«] begge findes i de forskellige sprogversioner af forordning 2018/848 og gennemførelsesforordning 2021/1165, og at de er blevet anvendt alternativt eller successivt i de forordninger, der gik forud for disse.

36 Det skal bemærkes, at i den franske sprogversion af bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 anvendes et og samme udtryk, nemlig »Provenance d'élevages industriels interdite« [ikke fra jordløst husdyrbrug]. De fleste andre sprogversioner af dette bilag, såsom den tyske, estiske, græske, engelske, italienske og rumænske version, anvender ligeledes et og samme udtryk (henholdsvis »*Erzeugnis darf nicht aus industrieller Tierhaltung stammen*«, »*tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud*«, »*η προέλευση από εντατικοποιημένη εκτροφή απαγορεύεται*« »*factory farming origin forbidden*«, »*proibiti se proveniente da allevamenti*

industriali« og »*provenienţa din ferme industriale este interzisă*«), hvis betydning svarer til betydningen af det udtryk, der anvendes i den franske sprogversion, eller de nærliggende udtryk »*élevage intensif*« eller »*élevage à grande échelle*«, i den bulgarske, spanske, den bulgarske eller den tjekkiske version (henholdsvis »*забранен е произходът от интензивни животновъдни стопанства*«, »*Prohibida la procedencia de ganaderías intensivas*« og »*Nesmí pocházet z velkochovu*«).

37 Tre sprogversioner af dette bilag, nemlig den danske, den nederlandske og den portugisiske version, anvender imidlertid de forskellige begreber »ikke fra jordløst husdyrbrug« og »uden for jorden« (henholdsvis »*ikke fra jordløst husdyrbrug*«, »*Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij*« og »*Proibidos os produtos provenientes das exexações pecuárias* »*sem terra*««.

38 I denne henseende bemærkes, at idet samtlige sproglige versioner af en EU-retsakt principielt tillægges den samme værdi, er det, når der er uoverensstemmelse mellem versionerne, vigtigt, at den pågældende bestemmelse fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med det regelsæt, som den indgår i (dom af 15.6.2023, Saint-Louis Sucre (Anerkendelse af en producentorganisation), C-183/22, EU:C:2023:486, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

39 I henhold til Domstolens praksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at ordlyden af en EU-retlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med hensyn til fastlæggelsen af dens betydning og rækkevidde, normalt i hele EU skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (dom af 18.1.1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, præmis 11, og af 30.3.2023, Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer, C-34/21, EU:C:2023:270, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

40 En væsentligt anderledes tilgang kan nemlig skabe forskelle mellem medlemsstaterne, som kan hindre det indre markeds funktion (jf. i denne retning dom af 18.11.2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, præmis 38).

41 I det foreliggende tilfælde fremgår det netop af de sagsakter, som Domstolen råder over, at visse medlemsstater, henset til de ligeledes divergerende versioner af de bestemmelser, der gjaldt forud for de relevante bestemmelser i gennemførelsesforordning 2021/1165, sidestiller begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] med begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«] mens andre medlemsstater sondrer mellem de to begreber og definerer begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] med henvisning til tekniske krav og tærskler for antallet af dyr, som kan variere, eller også med krav til foder. Sådanne forskelle kan imidlertid skabe konkurrencefordrejninger og skade gennemførelsen af formålene med Unionens politik på området for økologisk produktion og på miljøområdet.

42 I overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 38, skal det undersøges, om begreberne »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] og »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], henset til deres sædvanlige betydning i almindelig sprogbrug, har samme betydning.

43 Det skal i denne henseende bemærkes, at hverken gennemførelsesforordning 2021/1165 eller nogen anden forordning eller EU-retsakt definerer udtrykkene »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] eller »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«].

44 Ifølge deres sædvanlige betydning henviser udtrykkene »jordløs« eller »intensiv« til en form for husdyrbrug i stor målestok, der har til formål at optimere udbyttet af denne aktivitet, bl.a. ved at øge dyrenes tæthed på bedriften eller ved i mere eller mindre væsentligt omfang at flytte disse dyr fra det omgivende miljø ved indeslutning. Husdyr befinder sig generelt inden døre, holdes under kunstigt skabte og kontrollerede forhold og opdrættes ved hjælp af metoder, der har til formål at maksimere produktionen inden for det kortest mulige tidsrum.

45 Som generaladvokaten desuden har anført i punkt 38 i forslaget til afgørelse, kræver jordløst husdyrbrug [»élevage industriel«] generelt betydelige investeringer, brug af beriget foder og forebyggende brug af antibiotika. Det er kendetegnet ved en høj produktivitet og kan medføre en betydelig forurening af miljøet. Endvidere bliver specifik dyrevelfærdsbeskyttelse generelt ikke prioriteret højt.

46 Hvad angår begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«] skal det fastslås, at det fremgår af punkt 1.1 i del II i bilag II til forordning 2018/848, at »jordløs animalsk produktion«, hvor den landbruger, der har til hensigt at producere økologiske husdyr, ikke driver landbrugsjord og ikke har indgået en skriftlig samarbejdsaftale med en landbruger om anvendelse af økologiske produktionsenheder til disse husdyr, er forbudt. Artikel 16 i forordning nr. 889/2008 præciserer desuden, at jordløs animalsk produktion, hvor den erhvervsdrivende ikke forvalter landbrugsjorden og/eller ikke har indgået en skriftlig samarbejdsaftale med en anden erhvervsdrivende, jf. artikel 3, stk. 3, er forbudt.

47 Ifølge sin sædvanlige betydning i gængs sprogbrug svarer et »jordløst« husdyrbrug nemlig til en »industriel« eller »intensiv« avl, hvor foderforsyningen til dyrene ikke i det væsentlige eller fuldt ud stammer fra den landbrugsbedrift, hvor husdyrbruget er beliggende.

48 Selv om begreberne »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] og »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«] begge henviser til mekanisering af produktionsprocesser og karakteren af masseproduktion, må det fastslås, at de i modsætning til, hvad AFAÏA har gjort gældende, ikke har samme betydning. Som det fremgår af denne doms præmis 44-47, er begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] betydeligt bredere end begrebet »jordløst husdyrbrug [»élevage hors sol«], og disse begreber skal derfor anses for at være forskellige.

49 Der skal endvidere tages stilling til den generelle opbygning af bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 og formålet med den lovgivning, som det er led i.

50 Hvad angår denne bestemmelses generelle opbygning følger det, således som det er anført i denne doms præmis 27-34, af artikel 12, stk. 1, artikel 24, stk. 1, sammenholdt med del I, punkt 1.9, i bilag II til forordning 2018/8448, at erhvervsdrivende, der producerer planter eller planteprodukter i økologisk produktion, kan fravige de regler, der er fastsat i dette bilag, og anvende visse ikke-økologiske produkter og stoffer, som Kommissionen har godkendt, og dette kun i det omfang, det er nødvendigt.

51 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at undtagelsesbestemmelser i henhold til fast retspraksis skal fortolkes strengt (jf. i denne retning dom af 7.2.2023, Confédération paysanne m.fl. (Tilfældig in vitro-mutagenese), C-688/21, EU:C:2023:75, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).

52 Dette gælder således for den undtagelse, der er fastsat i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165, hvilket indebærer, at de grænser, som dette bilag opstiller for denne undtagelse, dvs. bl.a. forbuddet mod at anvende præparater »fra jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], derimod skal fortolkes bredt.

53 Den fortolkning, der støttes af foreningen AFAÏA, hvorefter begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] udelukkende svarer til begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], fører til, at husdyrgødning fra alle andre »jordløse« husdyrbrug [»élevages industriels«] end jordløse husdyrbrug [»élevages hors sol«], er tilladt med henblik på anvendelse i økologisk landbrug. Denne fortolkning svarer således til en bred fortolkning af anvendelsesområdet for den nævnte undtagelse og er derfor i strid med det princip, der er nævnt i denne doms præmis 51.

54 Foreningen AFAÏA har endvidere gjort gældende, at økologisk animalsk produktion er uløseligt forbundet med anvendelse af jorden, hvoraf det modsætningsvis må udledes, at det i hovedsagen omhandlede forbud kun omfatter produkter fra »jordløse« husdyrbrug [élevages »hors sol«].

55 I overensstemmelse med den samlede tilgang, der kendetegner økologisk landbrug, således som der bl.a. henvises til i 40. betragtning til forordning 2018/848, og som det fremgår af kravene i denne forordnings artikel 5, litra a) og d), skal animalsk produktion ganske vist være knyttet til jord. Dette indebærer imidlertid kun, at produktionsmetoden »jordløs« [hors sol«]. ikke er forenelig med principperne for økologisk landbrug og derfor ganske enkelt er forbudt i denne sammenhæng.

56 Det fremgår endvidere af den pågældende forordnings artikel 6, litra l), at økologisk landbrug ligeledes er baseret på anvendelsen af praksis for husdyrhold, der styrker immunsystemet og det naturlige forsvar mod sygdomme, herunder regelmæssig motion og adgang til udendørs arealer og græsningsarealer. Desuden forbyder forordningen genetisk modificerede organismer i foderstoffer og begrænser anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler betydeligt.

57 Det kan således ikke hævdes, at økologisk landbrug udelukkende er kendetegnet ved en bestemt arealforvaltningsmetode, og at begrundelsen for det i hovedsagen omhandlede forbud derfor udelukkende er knyttet til anvendelsen af jord.

58 Denne landbrugsmetode er i bredere forstand forbundet med de etiske produktionsmetoder, således som det i det væsentlige fremgår af anden betragtning til forordning 2018/848, og navnlig med hensyn til dyrenes opdrætsforhold, såvel hvad angår bevægelsesfrihed og adgang til udendørsarealer som med hensyn til belægningsgrad.

59 Idet EU-lovgiver gentagne gange har fremhævet sit ønske om at sikre et højt dyrevelfærdsniveau i forbindelse med økologisk landbrug, har EU-lovgiver tilsigtet at fremhæve, at denne landbrugsproduktionsmetode er karakteriseret ved overholdelsen af høje standarder på området for dyrevelfærd på ethvert område og enhver fase i produktionen, hvor det er muligt at forbedre velfærden yderligere (jf. i denne retning dom af 26.2.2019, Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, C-497/17, EU:C:2019:137, præmis 38).

60 Henset til disse krav kan det ikke tillades, at husdyrgødning fra »jordløse« [»industriels«] eller »intensive« husdyrbrug er tilladt som husdyrgødning i økologisk landbrug.

61 Denne fortolkning støttes af formålene med forordning 2018/848.

62 Det bemærkes, således som det er anført i første betragtning til forordning 2018/848, at økologisk produktion er et samlet system for landbrugsdrift og fødevareproduktion, der kombinerer bedste praksis på miljø- og klimaområdet, en høj grad af biodiversitet, bevarelse af naturressourcer og anvendelse af høje dyrevelfærdsstandarder og høje produktionsstandarder i overensstemmelse med stadig flere forbrugeres efterspørgsel efter produkter, der produceres ved anvendelse af naturlige stoffer og processer.

63 Som det er fastsat i artikel 4 i forordning 2018/848, tager denne produktionsmetode i bred forstand sigte på beskyttelse af miljøet og klimaet, en høj grad af biodiversitet og bevarelse af jordbundens langsigtede frugtbarhed. Den har til formål i væsentlig grad at bidrage til et uforurenet miljø og høje dyrevelfærdsstandarder og navnlig opfyldelse af dyrs artsspecifikke adfærdsbehov. Den har også til formål at fremme korte forsyningskæder og lokal produktion inden for de forskellige områder i Unionen samt at tilskynde til bevarelse af sjældne og lokale racer, der er udryddelsestruede.

64 I denne henseende er det endvidere afgørende at sikre, at forbrugerne garanteres, at de produkter, der er mærket med EU-logoet for økologisk produktion, rent faktisk er blevet fremstillet under overholdelsen af de højeste standarder, bl.a. på miljøområdet og dyrevelfærdsområdet (jf. i denne retning dom af 28.2.2019, C-497/17, Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, EU:C:2019:137, præmis 51).

65 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 52 og 54 i forslaget til afgørelse, skal det lægges til grund, at de berettigede forventninger hos forbrugere af økologiske produkter opfyldes ved at anvende husdyrgødning i økologisk landbrug, som stammer fra økologiske kilder eller, når disse ikke er tilstrækkelige og kun i dette tilfælde, ved at anvende husdyrgødning, som ikke er økologisk, men som ikke stammer fra jordløst husdyrbrug [»élevage industriel«].

66 En undtagelse, der i vidt omfang gør det muligt at anvende produkter fra jordløst [»industriel«] eller intensivt husdyrbrug, ville således klart være i strid med disse formål og med kravene om sammenhæng og med de etiske og miljømæssige principper, der ligger til grund for økologisk landbrug.

67 Det skal tilføjes, at denne fortolkning ligeledes er i overensstemmelse med det formål, der forfølges med del I, punkt 1.9.3, i bilag II til forordning 2018/848, som tilsigter at give økologiske landbrugere et alternativ til økologisk husdyrgødning, når dette ikke er tilgængeligt, men kun i det omfang, det er nødvendigt, og samtidig begrænser forekomsten af uønskede reststoffer i denne husdyrgødning.

68 Det skal derfor fastslås, at begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], der figurer i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165, ikke svarer til begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], og at det forbud, der er fastsat i dette bilag, omfatter alle »jordløse husdyrbrug« [»élevage industriel«] og ikke kun »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«].

69 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at tredje afsnit i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 skal fortolkes således, at for så vidt angår de mikroorganismepræparater, der kan anvendes til at forbedre jordens generelle tilstand eller tilgængeligheden af næringsstoffer i jord eller afgrøder, svarer udtrykket »ikke fra jordløst husdyrbrug« [»provenance d'élevages industriels interdite«], som er anvendt i tabellen i dette bilag, ikke til et forbud alene mod præparater, der hidrører fra et »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], idet det præciseres, i overensstemmelse med denne bestemmelse, at gødning,

jordforbedringsmidler og næringsstoffer, som i henhold til det nævnte bilag ikke må anvendes i økologisk landbrug, er sådanne, der hidrører fra jordløst husdyrbrug [»élevage industriel«], og ikke kun dem, der hidrører fra jordløst husdyrbrug [»élevage hors sol«].

Det andet spørgsmål

70 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om tredje afsnit i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 skal fortolkes således, at det er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbuddet mod anvendelse på økologiske arealer af gødning og jordforbedringsmidler af animalsk oprindelse »fra jordløst husdyrbrug« [»provenance d'élevages industriels«] omfatter husdyrgødning fra husdyrbrug med integrerede flat-deck eller gitter-systemer, der overskrider de tærskelværdier, der er fastsat i bilag I til VVM-direktivet, samt husdyrgødning fra husdyr, der opdrættes i bur, som overskrider de samme tærskelværdier.

71 Det skal indledningsvis bemærkes, at selv om begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«] med henblik på fastlæggelsen af dette forbuds anvendelsesområde i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 39, skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning, forholder det sig ikke desto mindre således, at på EU-rettens nuværende udviklingstrin er de kriterier, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om et husdyrbrug skal kvalificeres som »jordløst« [»industriel«] som omhandlet i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165, ikke genstand for generelle harmoniseringsforanstaltninger.

72 Når dette er sagt, følger det af besvarelsen af det første spørgsmål, at der skal anlægges en fortolkning af begrebet »jordløst husdyrbrug« [»élevage industriel«], som medfører, at husdyrgødning, der stammer fra husdyrbrug i stor målestok, og som anvender intensive produktionsmetoder, udelukkes som alternativer til økologisk husdyrgødning.

73 Med henblik på at fastslå, om der foreligger et sådant husdyrbrug, skal analysen af de relevante kriterier gøres til genstand for en samlet vurdering, idet det præciseres, at det som hovedregel er en række indicier, der kan vise, at der foreligger et sådant husdyrbrug.

74 I denne henseende, og som generaladvokaten har anført i punkt 64, 66 og 80 i forslaget til afgørelse, kan der tages hensyn til kriterier såsom dyreopdrætssystemet, dyrenes bevægelsesmuligheder, tætheden samt tilgængeligheden af jord på husdyrbedriften, produktiviteten og de miljømæssige virkninger heraf.

75 Det samme gør sig gældende for så vidt angår type af husdyrfoder, systemer til sygdomsforebyggelse samt den udbredte brug af enten vækst- eller produktionsfremmende stoffer eller af hormoner eller lignende stoffer til bl.a. at styre reproduktionen. Forebyggende anvendelse af antibiotika og foder, der indeholder genetisk modificerede organismer, som er forbudt i henhold til forordning 2018/848, kan ligeledes udgøre kriterier for at kvalificere et »jordløst« husdyrbrug [élevage »industriel«].

76 Det skal i denne forbindelse fastslås, at anvendelsen af bure, bokse eller flat-deck-stier er et karakteristisk kendetegn ved jordløst husdyrbrug, ligesom anvendelsen af systemer, der forhindrer dyrene i at bevæge sig 360 grader, eller systemer til jordløst husdyrbrug [»élevage hors sol«].

77 Hvad navnlig angår husdyrbrugets indvirkning på miljøet skal det bemærkes, at VVM-direktivets artikel 4 underkaster de projekter, der er omhandlet i bilag I til dette direktiv, herunder visse »[a]nlæg til intensiv fjerkræavl og svineavl«, en vurdering af deres indvirkning på miljøet.

78 I denne henseende og i lighed med, hvad generaladvokaten har anført i punkt 69 i forslaget til afgørelse, skal det fastslås, at de minimumskriterier, der er fastsat i disse bestemmelser i VVM-direktivet, som ganske vist omhandler miljøvurderingsprocedurer, kan tjene som ledetråde ved bedømmelsen af, om et givent husdyrbrug er et jordløst husdyrbrug [»élevage »industriel«].

79 For så vidt som disse kriterier henviser til disse kvantitative betragtninger, er de imidlertid ikke tilstrækkelige til at kvalificere en bedrift som »jordløst husdyrbrug« [»élevage »industriel«], således at der med henblik herpå ligeledes skal tages hensyn til kvalitative kriterier som dem, der er nævnt i denne doms præmis 74-76.

80 Henset til samtlige disse betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at tredje afsnit i bilag II til gennemførelsesforordning 2021/1165 skal fortolkes således, at det ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbuddet mod anvendelse på økologiske arealer af gødning og jordforbedringsmidler af animalsk oprindelse »fra jordløst husdyrbrug« [»provenance élevage industriel«], ligeledes omfatter husdyrgødning fra husdyrbrug med integrerede flat-deck eller gitter-systemer, der overskrider de tærskelværdier, der er fastsat i bilag I til VVM-direktivet, samt husdyrgødning fra husdyr, der opdrættes i bur, der overskrider de samme tærskelværdier. Med henblik på denne kvalificering skal der imidlertid tages udgangspunkt i en række indicier, der i det mindste vedrører beskyttelse af dyrevelfærden, respekt for biodiversiteten samt beskyttelse af miljøet og klimaet.

Sagsomkostninger

81 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) Tredje afsnit i bilag II til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165 af 15. juli 2021 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse, der blev vedtaget med henblik på anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 834/2007,

skal fortolkes således, at

for så vidt angår de mikroorganismepræparater, der kan anvendes til at forbedre jordens generelle tilstand eller tilgængeligheden af næringsstoffer i jord eller afgrøder, svarer udtrykket »ikke fra jordløst husdyrbrug« [»provenance d'élevages industriels interdite«], som er anvendt i tabellen i dette bilag, ikke til et forbud alene mod præparater, der hidrører fra et »jordløst husdyrbrug« [»élevage hors sol«], idet det præciseres, i overensstemmelse med denne bestemmelse, at gødning,

jordforbedringsmidler og næringsstoffer, som i henhold til det nævnte bilag ikke må anvendes i økologisk landbrug, er sådanne, der hidrører fra jordløst husdyrbrug [»élevage industriel«], og ikke kun dem, der hidrører fra jordløst husdyrbrug [»élevage hors sol«].

2) Tredje afsnit i bilag II til gennemførelsesforordning (EU) 2021/1165

skal fortolkes således, at

det ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter forbuddet mod anvendelse på økologiske arealer af gødning og jordforbedringsmidler af animalsk oprindelse »fra jordløst husdyrbrug« [»provenance élevage industriel«], ligeledes omfatter husdyrgødning fra husdyrbrug med integrerede flat-deck eller gitter-systemer, der overskrider de tærskelværdier, der er fastsat i bilag I til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014, samt husdyrgødning fra husdyr, der opdrættes i bur, der overskrider de samme tærskelværdier. Med henblik på denne kvalificering skal der imidlertid tages udgangspunkt i en række indicier, der i det mindste vedrører beskyttelse af dyrevelfærden, respekt for biodiversiteten samt beskyttelse af miljøet og klimaet.

Underskrifter